

sa IMO, FPJ,FFJ, OHN, ug CAPHOS
Pagkontrolar sa saha (Sucker Control).

Kuhai ug saha ang punoan (mat) sa saging matag usa ka bulan. Salinan lang ug usa hangtod sa duha ka saha nga tambok ug dunay dahon nga murag espada matag punuan.

PAGDUMALA SAPESTE UGSAKIT

Siguruhang limpyo kanunay ang sagingan. Praktison ang paggasing og lampasan aron walay mahimong alternatibong kapuy-a n ang peste.

Ang sakit nga bugtok sa saging malikayan sa sayong pagpamuso. Ang sakit nga sigatoka nga maoy hinungdan sa daling paglaya sa dahon, makaapekto sa kadak on sa bulig ug sipi sa saging. Ang bunga mahinog ug dali og may lain sabaho ug lami niini. Para malikayan ang kontaminasyon, kuha-a ang naapektuhang dahon.

Ang moko malikayan usab pinaagi sa pag disinfect sa mga gamit nga ginagamit sa pagmintenar sa mga punoan sama sa sundang.

Ang paghimo ug kanal sa umahan makatabang nga dili mokayanap ang sakit. Ingon usab ang paglubong sa mga dahon nga dunay sakit. Ang punuan sa saging nga adunay sakit nga bunchy top, mahimong purilon ug sunogon aron malikayan ang kontaminasyon.

PAGHARBES

Ang kagulangan sa saging mailhan kung ang modalag ang katapusang dahon. Mailhan usab ang kagulangan sa saging sa porma o angulo sa usa ka lusok sa bunga.

Ang saging nga kardaba maharvest 15-16 ka bulan sukad pagtanum. Ang pagharvest sa saging nanginahanglan ug duha ka tawo. Ang usa maoy magputol ang laing usa maoy magsalo sa bunga o backer Putlon sa tunga sa punoan ug hinay-hinay nga patumbahon ang saging hangtud maabot sa backer aron dili mabun-og ang saging.

Gihubad sa Binisaya sa:
Malitbog Farmers' Information Technology
Services (FITS)

Gigutlo gikan sa :

Regional Agriculture and Fisheries Information
Division (RAFID)
in coordination with HVCDP Division
DA-RFU 10, A. Luna St. Cagayan de Oro City

@ATINORTHMIN

Published by:
Agricultural Training Institute
Regional Training Center X
El Salvador City, Misamis Oriental

GIYA SA PAGTANOM OG ORGANIKONG SAGING

PASIUNA

Usa ang saging sa pinakapopular nga itanom sa atong nasud. Tungod kini kay haom sa atong klima ug yuta sa iyang pagtubo.

Naghatag kini ug dakong nasudnong kita nagsunod sa lana sa lubi ug uwang kung atong basehan ang value earning sulod sa 5 ka tuig.

Ang saging usab nag una sa lokal nga produksiyon kumpara sa pinya ug mangga.

Daghan usab ang gamit sa saging. Pwedeng himoong puree, kendi ug i preserbar kung dili makaon nga presko. Maproseso usab kini ngadto sa catsup, suka ug bino. Ang hilaw nga saging, mapulbus o harina ug chipped.

KAHAUMAN(ADAPTATION)

Ang saging mahimong itanom sa yuta nga medyo tambok og dili mapundohan og tubig. Alang

sa dakong abot, itanom kini sa balason ug tabunok hangtod sa tabunok nga lapukon nga dunay saktong kadahilian (excellent drainage) og adunay saktong organikong abono.

Maayo sab kining itanom sa mga lugar nga adunay ulan nga kasagarang moabot sa 4,000 mm.

PAGPADAGHAN (PROPAGATION)

Daghang pamaagi sa pagpadaghan pinaagi sa pungol (corms), saha (sucker), tissue culture, ug uban pa.

PAG-ANDAM SALUNA (LANDPREPARATION)

1. Daroha ug karasa ang luna sa makaduha hangtud makatulo o hangtud mapino ug mahumok ang yuta.
2. Kuha-a usab ang mga tuod ug sagbot.
3. Butangi ug estaka nga may distansiya nga 4m X 4m ang kalayuon .

PAGTANUM(PLANTING)

1. Paghimo og bangag nga hangtud tuhod ang kalalumon ug may kaluagon nga 45 cm.
2. Butangi ug usa ka bagol nga tae sa mananap, compost o komersyal nga organikong abono ang matag bangag.
3. Tabuni sa gamay nga yuta.
4. Butangi ug usa ka saha matag bangag.
5. Tabuni ang punoan.

Ang palibot nga yuta sa bag-ong tanum kinahanglan nga maduot dayon.

PAG-ABONO (FERTILIZATION)

Butangi ug organiko nga abono, tae sa mananap, mga gipalata nga dahon, sagbot sa kanunay ang matag punoan sa saging, Pwede usab ispreyhan